



Bloed, zweet en tranen.....

door: Johan PA3CIB

Ja, voor sommigen is morse een moeilijk te nemen berg en schijnen de schoenen vaak niet goed geschikt te zijn om deze berg te beklimmen. Steeds glijden ze dan weer terug en met de moeder wanhoop wordt dan weer geprobeerd om weer op het oude niveau terug te klauteren, maar niet altijd loont dan de inspanning. Maar iets dat je bijzonder graag wilt, wordt meestal wel bereikt, al zal het soms met een enorme omweg bereikt moeten worden, omdat de berg op sommige plekken veel te steil is.....

Gek eigenlijk, ik ken mensen die absoluut geen aanleg hebben om morse te leren. Die willen het wel, want ze worden min of meer getrokken door het mysterieuze er van, maar ze hebben vaak een reactievermogen dat niet snel genoeg is. Deze mensen hebben dikwijls weer een technische knobbel, waar de snel-reageerders weer tegenop

zien..... Zo heeft ieder haar of zijn capaciteiten. Uiteraard is heel veel aan te leren, maar aanleg is, vooral bij het aanleren van morse, toch wel een belangrijke factor. Er spelen n.l. 4 aspecten een rol.

Ten eerste, het verwerken in de hersentjes van een gehoord morsesignaal. Dit signaal moet herkend worden wil het daarna in het hoofdje een letterbetekenis krijgen. Dat zal in het begin heel bewust moeten geschieden. Later, als de weg in onze hersentjes geëffend is, dan gaat dat steeds meer automatisch. Hoe meer dit proces automatisch verloopt, hoe sneller we achter elkaar die morsesignalen kunnen omzetten in letters.

Dan komt er nog een aspect bij, n.l. het "ontcijferde" morsesignaal, dat nu een letterbetekenis heeft gekregen, moet ook nog worden opgeschreven. Als men wat geroutineerder is geworden, dan kunnen een aantal letters achter elkaar worden onthouden, terwijl steeds weer nieuwe morsesignalen in de hersentjes worden omgezet in letters..... Dat is dan eigenlijk een dubbel proces. Dit is alleen mogelijk door geroutineerde morse-sein-vreters.

Gaat het op een gegeven moment te snel om het te kunnen opschrijven, want ook daarin zit een motorische beperking, dan moeten de ontvangen letters worden getypt op een toetsenbord. Dat gebeurde in het niet zo verre verleden met een typemachine. Maar..... dan moet bij elke letter wel een bepaalde beweging horen, anders wordt het een zoek van jewelste. Degene die morsesignalen op een toetsenbord wil weergeven, zal blind en met tien vingers moeten kunnen typen. Dan heb je de beweging van elke weer te geven letter teruggebracht tot 1 handeling, n.l. 1 tikje met een bepaalde vinger. Zoals bekend is, bestaat een woord gemiddeld uit 5 letters. Dat klopt niet precies, maar dat is een uitgezocht en ongeveer een gemiddelde. Wordt er dus geseind met 25 woorden per minuut, dan zal de typist(e) ongeveer 5×25 aanslagen = 125 aanslagen per minuut moeten beheersen. Bij 40 woorden per minuut moet de beheersing op een toetsenbord dus $5 \times 40 = 200$ aanslagen per minuut zijn. Uit ervaring weet ik dat dit voor veel mensen een zeer hoge aanslagsnelheid is. (Was in mijn leven 38 jaar type-leraar).

Deze aanslagsnelheid moet echt beheerst worden, want als er niet een totaal automatisme is van het aanslaan van de gehoorde letters, dan zal de aandacht van de morsesignalen worden afgeleid en gaat het neerschrijven, ofwel neertypen van de letters achterlopen en komt men hopeloos in de war..... Hoe beter de reactiesnelheid van een mens is, hoe makkelijker men ook hoort en "ontcijfert" welke letter bij welk morseteken hoort. En dat is nu het heikele punt waardoor sommige mensen nooit over een bepaalde snelheidsgrens komen.

Ik geef een voorbeeld: Stel er staat een groepje mensen te praten in de sneeuw. Op niet te grote afstand zijn kinderen aan het spelen. Op een gegeven moment zal één van de kinderen dat groepje volwassenen zien staan praten en zal op het niet onverdienstelijke idee komen om daar een sneeuwbal naartoe te gooien. Van de 6 mensen die staan te praten, zien ze alle 6 de sneeuwbal aankomen. De reacties zullen zeer verschillend zijn. De meesten zullen of bukken, of het hoofd opzij buigen, of zelfs een pas opzij doen, maar er zal van deze 6 mensen misschien wel eentje zijn die ook de sneeuwbal ziet aankomen, maar denkt: "Hé, een sneeuwbal..... Ik moet maar es opzij gaan, want dat gaat niet goed....." Maar de sneeuwbal is dan sneller dan de te trage reactie en heeft zijn "verwoestende" werk reeds gedaan.... Precies degene die te traag reageerde werd vol getroffen en de zij die opzij sprongen, bleven gespaard.

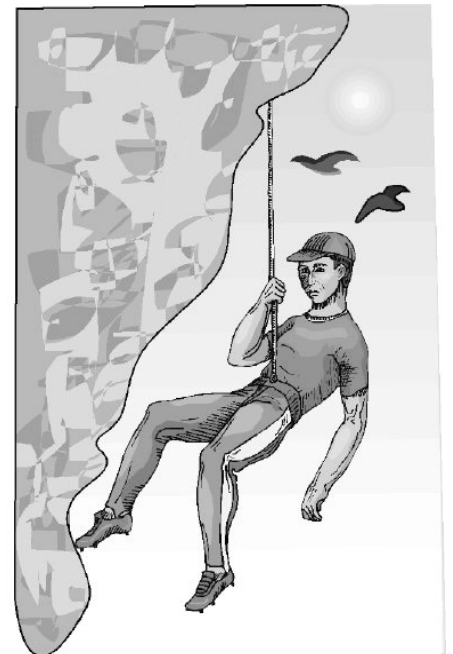
Ik wil hier aangeven dat niet iedereen eenzelfde reactievermogen heeft en dat speelt ook een rol bij het aanleren van morsesignalen en ook bij het niet kunnen overschrijden van een bepaalde grens.

Dat zijn de twee aspecten wat betreft het opnemen van morsesignalen. Bij het weergeven van morsetekens, zal er een omgekeerd proces plaatsvinden.

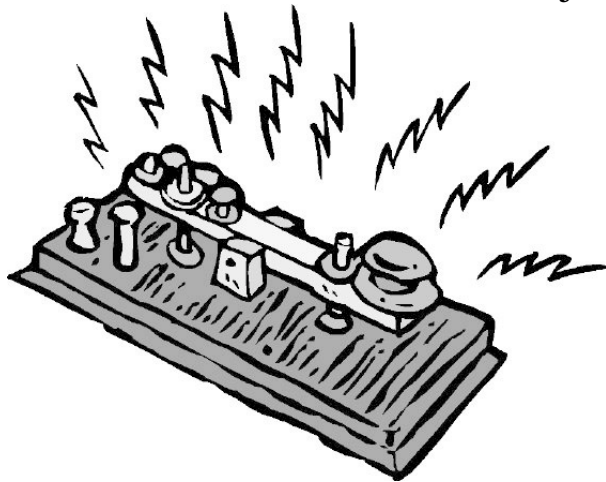
De te seinen letters zullen aanvankelijk dienen te worden opgeschreven als tekst, want het is al moeilijk genoeg om de letter die je ziet om te zetten in een morseteken. In het begin zal goed nagedacht moeten worden welk morseteken bij welke letter hoort. Dat is een nogal ingewikkeld proces en dat gaat niet iedereen zomaar gladjes af.

Ik ken iemand die niet alle 26 letters als morsetekens kan onthouden. Hij kent een paar morsetekens en weet welke letter daarbij hoort, maar komen er meer letters, dan weet hij het niet meer. Hij heeft zich al heel veel moeite getroost, maar is tot de slotsom gekomen dat hij een goeie C-amateur is en dat het morse hoognodig afgeschaft moet worden. Hij zegt dat het niet eerlijk is dat mensen met een minieme technische kennis wel op alle banden mogen komen, terwijl hij, die veel meer radio-technische kennis in huis heeft en precies alles weet uit te leggen, afgehouden wordt van bepaalde kortegolfbanden, terwijl hij toch een zeer goede prater is en precies de regels weet en zich ook op de 2 meter en de hogere banden goed weet te handhaven. Dat verd..... morse heeft hem altijd verhinderd om zich te kunnen ontplooiën als volwaardig zendamateur. Denk niet dat dit een uitzondering is. Er zijn inderdaad mensen die de capaciteit niet hebben om het morse aan te leren, ook de 12 woorden per minuut niet. Het is een beperking die je bij de geboorte hebt meegekregen. En hoe graag je het ook wilt, het lukt echt niet. Zo zijn er ook mensen die absoluut de techniek niet onder de knie kunnen krijgen.

Dus.... zie nooit neer op iemand die niet de A-status kan halen. Men weet vaak niet welk leed er achter schuilt en welke moeite reeds getroost werd, maar zonder voldoende resultaat. Ook bij het geven van morsesignalen zal



de reactiesnelheid een grote rol spelen. Als men alle letters in het hoofd kan omzetten in morsetekens, dan moet dit derde facet nog uitgroeien qua snelheid. Ook dit is een vrij lang proces en zal door het oefenen en nog eens oefenen moeten verwezenlijkt worden. Een hulpmiddel is dan het



tellen, zoals in een van de uitgaven van HM reeds is weergegeven, maar bij een bepaalde seinsnelheid tel je het niet meer bij en dan heb je meestal het juiste ritme te pakken. Dan komt de beperking van de straight-key. Die beweging (het vierde facet) is dan ook aan een bepaalde motoriek gekoppeld. Op een gegeven moment kan je niet meer

sneller met de pols bewegen, hoewel je wel sneller kan denken. Dan zijn daar de paddle en de squeezer die uitkomst brengen. Het worden dan uiterst kleine en summiere beweginkjes, die tussen wijsvinger en duim plaats vinden en het qrq-seinen begint te ontwaken. Het wordt praten met 2 vingers en de niet ingewijde staat verstomd.....

Na voldoende ervaring, kan men op den duur met elkaar praten in morsetekens, zonder dat er één letter wordt opgeschreven. Er wordt dan helemaal niet meer over de morsetekens nagedacht. Het automatisme is zo ver ontwikkeld, dat de letters die men hoort, woorden worden en woorden worden zinnen. Bij het beantwoorden zullen de vingers automatisch gaan bewegen bij het maken van de morsetekens. Zoals men bij het spreken met de mond ook niet meer nadenkt hoe de lippen bewogen moeten worden. Als men op dit niveau is, dan heeft de mens een nieuwe taal aangeleerd.



Goed leren praten in een taal duurt echter jaren. Goed leren converseren in Morse kost ook veel tijd. Maar.... het Morse-stemmetje heeft wel een wereld omvattend bereik.

Ja, en zo is een antwoord op een welkomstbericht dus uitgroeid tot een soort technische verhandeling over het morse gebeuren.

Zelf heb ik nooit problemen met dit fenomeen ondervonden. Ben bij de Koninklijke Marine op m'n 18e jaar opgeleid en heb me daarna, zonder dat het moeilijk voor me was, in de loop der jaren bekwaamd om steeds sneller te kunnen seinen en opnemen. Heb wel een grens gesteld, want het moet wel gezellig blijven. Kan ongeveer 30 à 35 woorden seinen en opnemen en voel me daar gelukkig genoeg bij. Ik ken ook mijn beperking en heb me daar gewoon bij neergelegd.

Ook heb ik na m'n 6-jarige diensttijd er minstens 25 jaar niets mee gedaan, maar..... het is inderdaad zo dat je het nooit meer verleert en dit fenomeen is een aangename "extra verrijking" van dit leven.

73 en 88.

Johan, PA3CIB



Glazen arm

door: Pieter PA3BWA

Er was eens een sinusoïde
Zijn antenne een parabolide
Hij seinde supersonisch
En trilde harmonisch
Maar nu is hij zwaar invalide

